

EDITORIAL

Batikuson kag pakig-awayan ang imperyalistang pagsalakay sang US sa Iran

Hugot nga ginabatikos sang rebolusyonaryong pumuluyo nga Pilipino ang imperyalismong US kag ang Zionistang estado sang Israel sa patarasak nga pagpangbomba sa Iran nga ginsugdan sadtong Pebrero 28. Ini lubos nga pagtapak sa sobereniya sang isa ka nagakinaugalingon nga pungsod, kag barahubal nga paglapas sa nagaluntad nga internasyunal nga layi. Ini na ang ikaduha nga pagsalakay sang US kag Israel sa pungsod halin Hulyo 2025, sa mando sa pareho nga pasista nga buang nga sanday Donald Trump sang US kag Benjamin Netanyahu sang Israel.

Gamit ang mga asintado nga misayl, ginpatigayon ang asasinasyon sa lider kag puluan ka mga opisyal sang gobyerno sang Iran. Ginbomba ang primarya nga eskwelahan sa syudad sang Minab nga nagpatay sang masobra 160 ka bata nga estudyante nga babaye. Gin-target ang mga istruktura nga plantang nukleyar, subongman ang mga bilding sang gobyernong sibilyan, mga ospital, kag bisan mga ginaproteksyunan nga pangkasaysayan nga lugar. Masobra 1,000 ka Iranian na ang na-report nga napatay sa una nga lima ka adlaw sang oras-oras nga pagpangbomba, nga daw laragway sang makasiligni nga pagdugmok sang Israel sa Gaza kag henosidyo sa pumuluyong Palestino.

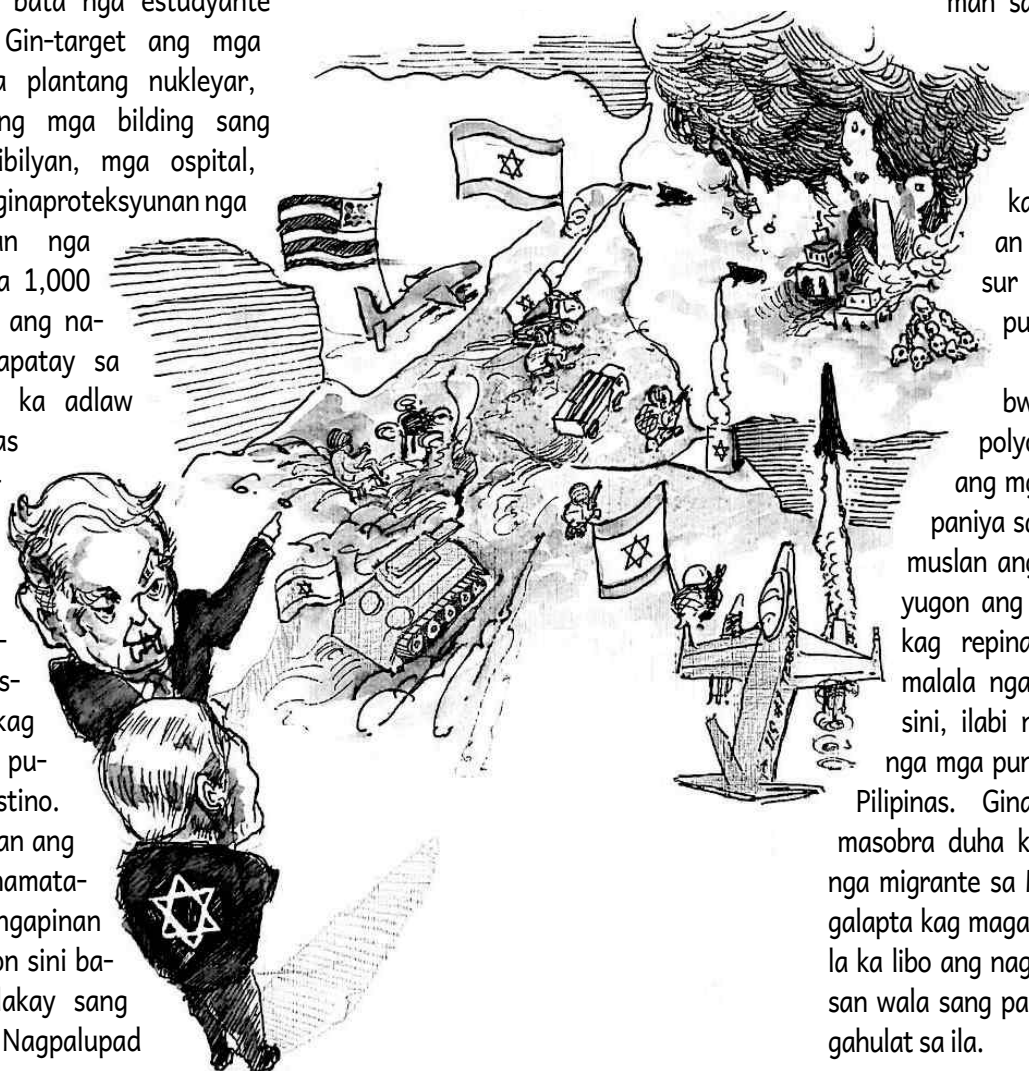
Yara sa Iran ang bug-os nga kinamatarung nga pangapinan ang kaugalingon sini batuk sa pagsalakay sang US kag Israel. Nagpalupad

ini sang kaugalingon nga mga misayl nga nag-target sa mga base militar sang US sa Saudi Arabia, Kuwait, UAE, Bahrain kag iban pa nga pungsod sa Middle East, kag batuk sa lain-lain pa nga pasilidad sa Israel.

Ang paglapta sang kalayo sang armadong kagamo amo ang direkta nga bunga sang imperyalistang agresyon. Labi pa ini subong nga ginpalapad sang US sang ginbomba kag ginpalugdang sa baybayon sang Sri Lanka ang isa ka indi armado nga barkong nabal sang Iran nga bisita sa mga ehersisyong nabal nga gin-host sang India, masobra 3,200 kilometro ang kalayuon sa Iran. Nagpahambog si Trump nga uyat sang US ang tuman ka dako nga arsenal nga siling niya bastante para sa gyerang "wala sang katapusan." Ginbomba kag ginsalakay man sang mga tropa sang

Israel ang Lebanon kag ginpalayas ang pumuluyo sa masobra 50 ka banwa, sa katuyuan nga sakupon ang sur nga bahin sang pungsod.

Naga-asta nga bwitre ang mga monopolyo kapitalista, ilabi na ang mga dalagko nga kompaniya sang lana, nga ginahimuslan ang gyera agud pabutyugon ang presyo sang korudo kag repinado nga lana. Mas malala nga krisis ang tugahon sini, ilabi na sa mga atrasado nga mga pungsod kasubong sang Pilipinas. Ginakahangaw-an sang masobra duha ka milyon ka Pilipino nga migrante sa Middle East nga magalapta kag magadugay ang gyera. Pila ka libo ang nagpili nga magpauli bisan wala sang palangabuhian nga nagahulat sa ila.

Wala sang ano man nga pagtinikal ang makahatag sang katarungan sa patarasak nga pagsabwag sang mala-pad nga terorismo sang US kag Israel sa Iran. Ginsugdan ini sang US nga wala sang ginauyatan nga ebidensya sa pasibangod nga ang Iran "nagahimo sang armas nukleyar." Kaangay ini sang peke nga "armas sang malaparan nga pagpamatay" nga rason sa paglusob sang US sa Iraq sadtong 2003. Kaangay man sang gin-imbento ni Trump nga isa ka "narco-terrorist state" ang gobyerno sang Venezuela sang ginlusob kag ginbomba ini sadtong Enero 3, kag gin-abdak ang presidente sini nga si Nicolas Maduro kag asawa niya nga si Cilia Flores.

Nagapostura nga maton ang imperyalismong US nga handa salakayon ang ano man nga pungsod nga indi magsunod sa iya mga dikta. Ginapahambog kag ginawara-wara sini ang "pinakagamhanan nga pwersang militar sa bug-os nga kalibutan" para paluhuron ang tanan sa iya paghari-harian. Ginabuyagyag sini nga dako nga kabulaskugan ang madugay na nga ginabalandra nga "rules-based order" agud ipiton ang lain-lain nga pungsod nga karibal sini. Ang matuod, indi magpapugong ang imperyalismong US sa ano man nga internasyunal nga layi ukon pagsulundan nga wala nagasanto

sa iya interes sa ekonomiya kag heyopulitika.

Sa patarasak nga paglusob sa Iran, maathag nga tuyo sang imperyalismong US nga agawon ang kontrol sa manggaran nga rekurso nga lana sini, nga ikatatlo sa pinakadako sa bug-os nga kalibutan. Luyag ni Trump nga dugmukon ang gobyerno sang Iran nga nagapamalibad nga magduko sa kagustuhan sang mga monopolyo kapitalistang Amerikano. Luyag sang US nga ipatuman ang iya gahum sa Iran kag sa bug-os nga Middle East.

Ang yawan-on nga pagsalakay sang US sa Iran laragway sang nagsingki nga banggi-anay sang mga imperyalismong gahum. Pagsiko ini sang US sa karibal nga China, nga mayor nga nagabakal sang lana sang Iran. Kabahin ini sang duso sang imperyalismong US nga bag-uhon ang kaayusan sa kalibutan agud padakuon ang manggad kag rekurso nga direkta nga gina-uyatan sini. Sa tunga sang indi masolbar nga krisis sang pangkalibutanon nga sistemang kapitalista, ginatungat sang US ang mga imperyalistang banggi-anay kag ginapaypayan ang mga gyera sa lain-lain nga bahin sang kalibutan.

Dapat suportahan ang pumuluyo sang Iran sa pagpangapin sang ila ka-

hilwayan kag kinamatarung sa pungsodnon nga pagbuot. Manawagan sa mga mamumugon kag pumuluyong Amerikano kag Israeli nga pakig-awayan kag ibagsak ang mga buang nga pasistang sanday Trump kag Netanyahu. Makig-isa sa pumuluyo sang Palestine, Lebanon, Venezuela, Cuba, North Korea, Nicaragua kag iban pa nga pungsod nga gina-ipit sang US. Bug-ohon ang pinakamalapad nga nagahiliugyon nga prente batuk sa imperyalistang gyera.

Ibuyagyag kag pakig-awayan ang operasyon nga disimpormasyon sang US nga nagabiktima sa pumuluyong Pilipino. Isikway ang mga kabutigan nanday Trump kag Netanyahu. Dapat manindugan ang pumuluyong Pilipino batuk sa pagpasilabot militar sang US sa Pilipinas kag pamatukan ang paggamit sa pungsod sa pagpangsalakay kag pagpang-gyera. Pabaskugon ang singgit para wasakon ang mga base militar kag pasilidad sang US sa idalum sang EDCA, palayason ang mga tropang Amerikano sa pungsod, kuhaon ang mga armas nga ginatambak sini, kag tapuson ang mapanggarit-garit kag mapangwasak nga mga war exercises.

Dapat ipakig-away sang pumuluyong Pilipino ang matuod nga kahilwayan halin sa kontrol kag pagpasilabot sang US. Ang paghari kag pagpangkaw sang US sa Pilipinas, kakun-sabo ang mga lokal nga nagahari nga sahi kag gamit ang AFP bilang instrumento sang pagpangsumpo, ang nagapanguna nga upang sa pag-uswag sang Pilipinas kag rason sang pag-antus sang malapad nga masa sang pumuluyo.

Dapat isulong ang pungsodnon-demokratiko nga rebolusyon paagi nagapanguna sa armadong paghimakas agud tapuson ang paghari sang imperyalismong US kag sang mga papet sini sa Pilipinas. Sa pagdaog sang pangmalawigon nga inaway banwa, matukod ang gobyerno nga magatibong sa pungsodnon nga kahilwayan. Ini ang nagapanguna nga amot sang pumuluyong Pilipino sa paghimakas agud tapuson ang imperyalistang gyera kag pagpamigos sa bug-os nga kalibutan.

 <p>Tuig LVII No. 5 Marso 7, 2026</p> <hr/> <p>Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauwang sang aton pahayagan.</p>	<h2 style="text-decoration: underline;">Kaundan</h2> <p>Editorial: Batikuson kag pakig-awayan ang imperyalistang pagsalakay sang US sa Iran 1 Halit sang gyera sang US sa Iran sa mga Pilipino 3 Kaakig sg pumuluyo sg Iran sa gyerang US-Israel 3 Pagpangkaw kag pasismo sa Bicol 4 Pakig-away sang mga Bikolano sa pagpangkaw 5 Mga proyektong wind farm sa Rizal kag Samar 5 EDSA@40: Malapad nga paghiliusa 6 Pagpalayas kag demolisyon 7 Pagbasura sa 12% VAT, sang kababaehan 7 Salabton sa pagkatiphag sang tambakan sa Rizal 7 Sa malip-ot nga pulong 8 Tingog kag tindog kontra TOFI 9 Kumpirmasyon sang mga kaso kay Duterte sa ICC 10 Kagarukan sang AFP, kitaon sa tunga sang gitgitanay 11 Mga nakaunipormeng kriminal 11 Mangunguma sa Samar, ginpatay sang 3rd IB 12 Ika-87 nga kaadlawan ni Ka Joma, ginsaulog 12 Cuba, malig-on nga nagpanindugan kontra US 12</p>
<p>Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas</p>	
<p> ang.bayan@cpp.ph cpp_angbayan</p>	

Halit sang gyerang agresyon sang US sa Iran sa pumuluyong Pilipino

Sugod pa lang sang gyerang agresyon sang US-Israel sa Iran, nagapaandam na ang Department of Energy (DoE) nga pwede pasakaon sang mga kumpaniya sang lana ang presyo sang gasolina sang tubtob ₱10/litro kag sa *diesel* sang ₱20. Magatungtong ini sa ₱7 tubtob ₱10/litro sang ginsaka sang presyo sang mga produktong petrolyo halin Enero. Gilayon nga mahitabo ang mga pagsaka sa pi-hak sang mga pahayag sang mga opisyal sang DoE nga may bastante nga suplay sang lana ang pungsod para sa 30-60 ka adlaw nga konsumo.

Sa idalum sang Oil Deregulation Law, hilway ang mga kumpaniya sang lana nga otomatiko nga magpasaka sang presyo nga wala na ginapubliko ang kompyutasyon kag iban pa nga detalye. Ginsungka man sang estado ang kinamatarung sini nga usisaon kon makatarungan ukon indi ang mga pagsaka.

Dugang nga paantus ang ginapatuman nga 12% VAT kag *excise tax* sa mga produktong petrolyo nga nagalab-ot sa ₱10/litro para sa gasolina, ₱6/litro para sa *diesel* kag ₱3/litro para sa kerosin.

Masobra 90% sang ginakonsumo nga lana sang Pilipinas imported. Dako nga bahin diri repinado nga lana nga ginabakal mayor halin sa South Korea, China kag Singapore. (Naga-

import man sang krudo nga lana halin sa Middle East pero sa mas manubo nga kantidad tungod isa na lang ang *refinery* sa pungsod.) Mayor nga hambalanon, pero indi direkta, ang nagabag-o bag-o nga presyo sang krudo nga lana sa pangkalibutan nga merkado. Sa subong, lapaw sa \$80/bariles na ang presyo sini. Pwede ini nga maglab-ot sang \$100/bariles kon magdugay ang mga pag-atake sang US batuk sa Iran.

Kabuhi ang nakataya

Yara sa katalagman subong ang kabuhi sang ginabana-bana 2.15 milyon ka Pilipino sa Middle East, kadam-an mga mamumugon sa mga sandigan nga trabaho kaangay sang pagka-kabulig sa balay, serbisyo kag

konstruksyon. Madugay na nga ginaagwanta sang mga mamumugon nga Pilipino ang palpak nga serbisyo sang mga embahadang Pilipino sa atubang sang mga pagpang-abuso nga ginpalala sang sistemang kafala, indi paghatag sang sweldo, mga paglapas sa kontrata kag iban pa. Kasubong sang nagligad nga mga kagamo, madugay kag indi bastante ang sabat sang gobyernong Pilipino sa mga reklamo sang apektado nga mga migrante.

Wala nagasuporta ang mga tinawo sang embahada bisan sa simple nga pagsabat sang mga *hotline* sini. Panawagan sang grupong Migrante nga talanaan ang mga migranteng mamumugon sa Middle East sang luwas nga balay pasilungan kag segurohon nga bukas ang linya sa komunikasyon. Panawagan man sini ang madasig nga pagproseso sang mga dokumento kag wala kondisyon nga pagpapauli sa ila. Sa ulihi nga isip, yara sa 1,000 na ka migrante ang nagpahayag sang kagustuhan nga magpauli. AB

Kaakig kag pagtimalos, sabat sang pumuluyo sang Iran sa agresyon US-Israel

Nagabaga-baga ang kaakig sang mga pumuluyo sa Iran kag Middle East sa pagpangbomba sang US-Israel sa Iran nga nagpatay sang madamo nga sibilyan kag nagwasak sang mga imprastruktura. Isa sa ginakaakig nila ang hungod kag duha ka sulit nga pagpangbomba sa isa ka eskwelahan sadtong Pebrero 28 nga nagpatay sang 175, kadam-an mga bata nga babaye edad 7-12.

Sadtong Marso 3, ginatos ka libo nga Iranian ang nagpakigbahin sa prusisyon sa Tehran para ilubong ang mga bata nga babaye. Sa tunga sang ila pagtangis, ginkundenar nila ang mga pagpangbomba sang US kag ginakasu-bo ang pagkapatay sang ila lider nga si Ali Khamenei. Ginapanawagan nila ang kamatayon para sa imperyalismong US kag Zionistang Israel. Panumpa nila nga itimalos ang pagpatay sa ila mga lider kag kasimanwa. May amo man nga kasubong nga mga hublag sa mga probinsya sa guwa sang Tehran.

Ginapanginwala sang protesta nga

ini ang ginapalapnag sang imperyalismong US kag mga gaway sini sa internasyunal nga midya (pati sang lokal nga midya sa Pilipinas) ang binutig nga "nagaselebrar" ang mga Iranian sa pag-atake sa ila gobyerno.

Madamo sa mga pumuluyo sa rehiyon ang akig sa US-Israel kag maligon nga nagapanindugan para sa sobereniya sang Iran. May mga hublag sa atubang ukon malapit sa embahada sang US sa Iraq, Yemen, Jordan, Turkey, Oman kag Kuwait. May mga protesta nga nagakundenar sa mga pagpangbomba sang US sa India, Pakis-

tan, Japan, kag South Korea. May amo man nga mga protesta sa US, Venezuela kag mga pungsod sa Europe.

Sa Lebanon, aktibo nga nagadepensa ang armadong grupo nga Hezbollah batuk sa panibag-o nga ser-ye sang pagpangbomba sang Israel sa sur nga bahin sini kag sa Beirut.

Sa Pilipinas, nagmartsa padulong sa embahada sang US sa Manila ang mga progresibo nga grupo sa pagpanguna sang Bayan sadtong Marso 3. Ginkundenar nila ang gyerang agresyon sang US-Israel sa Iran kag ginapanawagan ang pagpalayas sang mga base militar sang US sa Pilipinas. Isa ka adlaw antes sini, naglunsar sang protesta bilang pagpakig-isa sa pumuluyo sang Iran ang mga grupong pungsodnon-demokratiko sa Boy Scout Circle sa Quezon City. Nagkadto man sila sa Iran Embassy sa Makati City sadtong Marso 5 agud ipalab-ot sa ambador ang ila pakig-unong sa kalisod sang pumuluyong Iranian. AB

Pagpangkawkaw sang mga burukrata-kapitalista kag lokal kag dumuluong nga korporasyon sa Bicol

Nagaatubang subong ang masang Bikolnon sang wala-tuo nga pagpangkawkaw kag pagpang-agaw sang duta sang mga lokal nga burukrata-kapitalista, agalon mayduta kag dumuluong korporasyon para sa ekoturismo, pagmina, *renewable energy* kag kumbersyon sang duta. Tungod sini, linibo ka mangunguma kag mangingisda ang nagaatubang sang peligro sang pagpalayas kag pagpang-agaw sang palangabuhian sa bug-os nga rehiyon.

Gamit ang pusisyon sa lokal nga gobyerno kag kaban sang banwa, madasig nga nagkamal sang duta, negosyo, kag rekurso ang mga burukrata kapitalista, nga mga agalon mayduta man kasubong sang mga pamilya sang Escudero, Hamor, Co, Salceda, Villafuerte, Alsua, Mitra, Cua kag Kho. Imbolbado man sila sa mga maanomaliya nga proyekto sa imprastruktura sa ila nasakupan kag iban pa nga rehiyon, paagi sa pagpanag-iyahan ukon pakig-sosyo sa mga kumpanya sa konstruksyon.

Ginapalapnag, ginapalapad kag ginapadasig ang pagbag-o gamit sang mga duta pang-agrikultura padulong sa residensyal, komersyal, kag industriyal nga gamit agud ipaguwa nga naga-uswag ang rehiyon. Nagdamo man ang mga resort nga ginapanag-iyahan ukon ginapondohan sang mga lokal nga burukrata. Sa ngalan nga ekoturismo kag mga proyektong *renewable energy*, ginalibod nila ang duna nga manggad sang Bicol sa mga dumuluong kag burgesya kumprador.

Napatigayon ang pagpang-agaw sang duta sa Bicol sa bulig

sang mga ahensya sang gobyerno kaangay sang Department of Agrarian Reform, Department of Environment and Natural Resources, Department of Agriculture kag mga lokal nga gobyerno, samtang ginaprotektaran ang mga operasyon kag proyekto sang militar kag pulis.

Pagpang-agaw sang duta sang mga mangunguma

Indi magnubo sa 11 ka kumpanya ang may operasyon mina sa Camarines Norte. Lakip diri ang Mt. Labo Exploration and Development Corp. (MLEDC) kag Galeo Equipment Corp. Ang MLEDC nagamina sang saway (copper) kag bulawan sa 3,482 ektarya sa Labo kag may bag-o nga aplikasyon para sa 2,980 ektarya sa Mt. Labo, nga nagasakop sa *watershed* sang probinsya. Ang kumpanya ginapanag-iyahan sang SRM Gold Inc (40% subsidiaryo sang RTG Mining Inc, kumpanya nga nakabase sa Australia), kag sang TVI Resources Dev. Phils. Inc. (60% sini kontrolado sang TVI Pacific Inc, kumpanya nga nakabase sa Canada kag 40% sang Prime Resource

Holding Inc. sang pamilya Villar).

Sa Camarines Sur, ginatos ka mangunguma ang mapalayas tungod sa pag-angkon sang Wanderlust Land Development Corp. ni Luis Raymund Villafuerte, gobernador sang probinsya, sa 1,014 ektarya nga duta sa Barangay San Ramon kag Salvacion sa banwa sang Siruma. Samtang, sa Bula, 200 ka residente sang Barangay Fabrica kag Pawili ang nagahana nga mapalayas tungod sa banggaan sa duta sa tunga ni Conrado Colarina sang Ruby Shelters Builders and Development Corporation kag sang pamilyang Tan, lunsay mga indi lehitimo nga residente sa lugar.

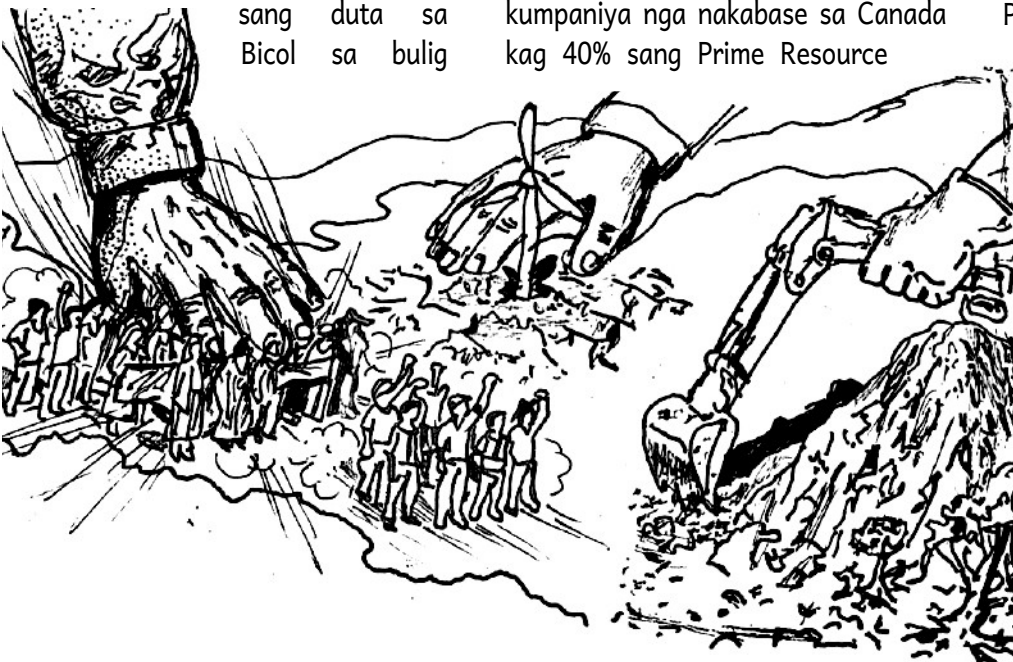
Sa Masbate, nagapadayon ang operasyon sang mina sang Filminera Resources Corp. (gin-isa nga negosyo sang B2Gold Corp. nga halin sa Canada kag Zoom Mineral Holdings) sa Aroroy. Ginpalapad pa ini sa 1,755 ektarya nga bukiron sa banwa sang Mobo, Milagros kag Uson. Ginapaidalum sa layi militar ang mga komunidad sa palibot sang minahan agud pungan ang pakigbato sang mga residente.

Sadtong 2023, ginpalayas ni Gobernador Antonio Kho ang 94 ka pamilya sang mangunguma sa mga barangay sang Cabungahan, Calapayan kag Villaluna sa banwa sang Cawayan kag ginaangkon ang mga kadutaan sa Pio V. Corpuz, Placer, kag Cataingan para sa iya interes sa rantso, ekoturismo, kag pagmina.

Masobra 21,000 ka residente man ang mapalayas tungod sa plano nga Masbate International Tourism and Economic Zone sang Empark Land Development Inc. sa mga banwa sang Dimasalang kag Palanas.

Sa Albay, ginkudalan kag ginangkon sang Sunwest Corp sang pamilya Co ang kadutaan sa tiilan sang Mayon Volcano, samtang ginatos ka manug-alimango kag mangingisda ang naapektu-

Sundan sa pahina 5

Mga proyektong wind farm sa Rizal kag Samar, ginpamatukan

Naghugpong ang mga residente sang pila ka banwa sa Rizal kag sa Samar para pamatukan ang pagtukod sang mga windmill farms sa ila probinsya. Ang mga proyekto nga ini ginaduso sang Vena Energy, kumpaniya nga nakabase sa Singapore, isa sa pinakadako nga korporasyon sa "renewable energy" sa bug-os nga rehiyon sa Asia Pacific.

Sa Rizal, nagprotesta ang mga residente sang Talim Island, isa ka isla sa tunga sang Laguna de Bay, sadtong Pebrero 28 agud pauntaton ang pagtukod sang Talim Wind Power Project sa isla. Suno sa ila, dapat gilayon nga pauntaton ang proyekto tungod nagadulot ini sang grabe nga pagbaha kag pagkatiphag sang duta tungod sang pagkaguba sang kapalibutan kag kabukiran. Yara sa likod sang proyektong windmill ang Island Wind Energy Corporation (IWEC), subsidiyaryo sang Vena Energy.

Suno sa mga residente, nag-sugod sadtong 2025 ang konstruksyon sang proyekto sa kabukiran sang isla. Duha ka tuig antes sini, gin-sugdan ang pagpang-utod

sang mga puno sang kahoy bilang paghanda para sa konstruksyon. Nagpaguwa sang manipesto sang pagpamatuk ang mga residente sang isla sa pagpanguna sang grupo nga Kasama sa Pangangalaga ng Isla Talim ukon Kapit sa Talim.

Sa Samar, napunggan sang mga residente sang Calbayog City ang pagtilaw nga tukuron sang Vena Energy ang mga windmill sa sulod sang Calbayog Pan-as-Hayiban Protected Landscape (CPHPL), isa ka watershed area nga ginakuhaan sang ilimnon nga tubig sa syudad.

Sadtong Pebrero 24, gin-anunsyo sang kumpaniya nga indi na ini magtukod sang ano man

nga istruktura kaangay sang windmill sa sulod sang CPHPL. Sunod ini sang anum ka bulan nga tayuyon nga paggiit sang mga residente sa kumpaniya kag lokal nga gobyerno tungod sa makahalalit nga epekto sang proyekto sa ila palangabuhian kag kapalibutan. Lakip diri ang petisyon nga ginpirmanhan sang linibo ka residente sang syudad.

Apang, nagpasugot pa gihapon ang lokal nga gobyerno nga ilapta na lang ang mga windmill sa mga baryo nga sakop sang mga distrito sang Tinambacan kag Oquendo. Nagsugod na nga magpapirma ang kumpaniya sang "certificate of no objection" (sertipiko nga wala nagapamatuk) sa mga barangay nga natalana nga maapektuhan sang proyekto. Sa atubang sini, nagpanawagan ang mga grupo sa pumuluyo nga mangin mabinantayon sa mga pagtinguha sang Vena Energy nga gub-on ang mga puno kag tanum nga ginakuhaan sang palangabuhian sang pumuluyo. **AB**

Halin sa pahina 4

han ang palangabuhian tungod sa *coastal road project* kag reklamasyon sa banwa sang Gubat sa Sorsogon.

Mapangwasak nga proyektong renewable energy

Sugod 2022, nalista ang indi magnubo sa 77 ka proyektong *renewable energy* (solar, wind kag geothermal) ang nakaplano kag subong ginatukod sa bug-os nga rehiyon. Pinakadamo ang sa Camarines Sur nga may 27 ka proyekto, sunod ang Camarines Norte nga may 21. Pila sa pinakadako kag pinakamakahalalit sa palangabuhian sang pumulyong Bikolnon ang duha ka *offshore windfarm* sa San Miguel Bay sa Camarines Sur, nga ginapanagiyahan sang Copenhagen Infrastructure New Market Fund Corp. (kumpaniya nga nakabase sa Denmark) kag ACEN Corp. sang Ayala Group; kag ang Nexif Ratch Energy (kumpaniya nga nakabase sa Singapore kag Thailand). Ginabana-bana nga yara sa 5,000 tubtob 6,000 ka mangingisda ang mawad-an sang palangabuhian tungod sa proyekto.

Pila sa mga proyekto sa rehiyon ginapanagiyahan sang mga burgesy kumprador nga mga Sy, Villar, Consunji, Aboitiz, Ang kag Lopez, samtang ang pila sa mga kumpaniya nakabase sa China, Israel, Singapore, Thailand, Denmark kag Australia. **AB**

Pakigbato sang mga Bikolano sa pagpangkawkaw

SADTONG PEBRERO 27, sa pagpanguna sang Samahan ng Maliit na Mangingisda sa San Miguel Bay (SMB), opisyal nga gintukod ang Tanggol SMB Network sa Barangay Sabang sa Calabanga, Camarines Sur. Tuyo sang alyansa nga pamatukan ang plano nga SMB *offshore wind projects*. Suno sa alyansa, linibo ka mangingisda ang mawad-an sang palangabuhian tungod sa proyekto. Direkta man nga atake ang proyekto sa seguridad sa pagkaon kag kinamatarung sang pumuluyo para sa rekurso sa dagat.

Sa iban nga banwa sang probinsya, ginapakigbato sang mga mangunguma ang ila kinamatarung sa duta. Sa Barangay San Ramon kag Salvacion, Siruma, naglunsar sang protesta ang ginatos ka mga residente sadtong Pebrero 18 agud kundenaron ang pagpang-agaw sang mga Villafuerte sang ila duta.

Sadtong Pebrero 20, nagiit sang Portico Banasi Household Farmers Association ang ila kinamatarung sa pagpuyo sa ginpatigayon nga kumperensya sa munisipyo sang Bula. Suno sa grupo, imbes nga pamatian sila sang mga tiglawas sang Philippine Commission on Urban Poor kag sheriff sang RTC Branch 31 daw nangin tagpangapin sila sang mga nagapang-agaw sang duta. Wala nagtambong sa kumperensya ang mga tiglawas sang Colarina, Tan kag sang korporasyon nga Ruby Shelters Builders and Development Corporation. Samtang yara sa sinapol, ginabantayan sila sa sulod sang bilding sang mga tinawo sang PNP nga may bitbit nga mga matag-as nga kalibre sang pusil.

EDSA@40: Malapad nga paghiliusa kontra korapsyon kag kaimolon

Liwat ginpakita sang pumuluyong Pilipino ang kusog sang paghiliusa batuk sa korapsyon kag kaimolon sa ginpatigayon nga mga protesta kadungan sang pagdumdom sa ika-40 nga anibersaryo sang Pag-alsang EDSA sadtong Pebrero 25. Sa mga aksyon, lapnagon nga nagpakigbahin ang mga mamumugon, mangu-nguma, imol nga taga-syudad, pamatan-on, kababaehan, tawong-simbahan, manunudlo, empleyado kag iban pa nga demokratikong sektor.

Pinakadako ang pagtililipon sang 12,000 ka Pilipino, kadam-an pamatan-on, sa EDSA Shrine sa kanto sang Ortigas Avenue. Sa pagpanguna sang Kilusang Bayan Kontra Kurakot (KBKK), Youth Rage Against Corruption, Bagong Alyansang Makabayan (Bayan), Artikulo XI, Bunyog Pagkakaisa, kag Sanlakas, panawagan nila: "Padayon nga Away Batuk sa Korapsyon kag Kaimolon! Tanan nga Imbolbado, Dapat Manabat!"

Nakig-isa kag nagtambong sa pagtililipon sanday Bishop Gerardo Alminaza, pangulo sang Caritas Philippines kag tsirman sang Catholic Bishops' Conference of the Philippines Episcopal Commission on Social Action, si Sr. Mary John Mananzan sang Movement Against Tyranny, kag mga kongresista nga sanday Rep. Leila de Lima sang Mamamayang Liberal kag mga tiglawas sang Makabayan Bloc.

Wala mapunggan ang martsa nga pila ka sulit nga gintilawan nga bala-bagan sang mga pulis. Sa kasagsagan sang gitgitan, duha ka aktibista ang gin-aresto sang mga pulis, pila ka adlaw nga gin-detenir kag ginpasakaan sang sampaw-sampaw nga mga kasong kriminal.

Indi magnubo sa 150 ka organisasyon kag 400 ka indibidwal ang nagpahayag sang suporta sa adlaw sang hublag. Siling sang mga grupo, ang hublag "pagpakamahala sa people power" nga kinahanglan nga padayunon sa subong nga panahon ilabi pa nga nagaluntad pa gihapon ang sistematikong korapsyon, kaimolon sang pumuluyo kag pag-

hari sang mga dinastiya kag higante nga korapsyon. Sa partikular, grabe ang ila pagkadismaya nga wala pa gihapon sang "mastermind" nga nadakpan sa nabuyagyag nga korapsyon sa mga *flood control project* kag iban pa nga proyekto sang rehimen Marcos.

Nagalanog ang singgit nila para pasabton kag papanaugon sa pwesto sanday Ferdinand Marcos Jr kag Sara Duterte sa pagka-imbolbar sa sistematikong korapsyon. Ginagiit man sang lain-lain nga sektor ang ila partikular nga mga panawagan pang-ekonomiya kag pangpulitika.

Indi luyag makig-isa

Sa isa ka bahin sang EDSA, ginlunsar naman sang mga grupo sa idalum sang Trillion Peso March Movement (TPMM) ang isa ka separado nga hublag kon diin nagtambong ang pila ka kilala nga mga personahe kag artista. Nagpamalibad ang TPMM, sa partikular ang mga grupong SIKLAB, Tindig Pilipinas kag Akbayan Partylist, nga sabton ang panawagan sang mga lider sang simbahan kag iban pa nga grupo sibiko nga mag-isa.

Ang grupong Akbayan, sa partikular, nagapamatuk sa mga panawagan nga luyag pasabton si Marcos kag iya mga opisyal, sa rason nga si Sara Duterte kuno ang magabenepisyoso. Ang mga panawagan sa ila protesta limitado lang sa mga hagna kontra-dinastiya kag mga reporma kag tuman nga nagalikaw nga maupod ukon mamitlang man lang ang ngalan ni Marcos-ang hari sang korapsyon. Bantog ang Akbayan nga kontra sa mga grupong pungsodnon-demokratiko.

Iban pa nga mga hublag

Magluwas sa protesta sa EDSA, may protesta man sa mga probinsya. Matingkad sa mga ini ang linibo nga nag-aksyon sa Baguio City, Iloilo City kag Bacolod City.

May protesta man kag aktibidad sa Dagupan City sa Pangasinan, Angeles City sa Pampanga, Tuguegarao City sa Cagayan, Santiago City, Ilagan kag Alicia sa Isabela, Naga City sa Camarines Sur, Legaspi City sa Albay, Kalibo sa Aklan, Roxas City sa Capiz, sa Antique, Tacloban City sa Leyte, Cebu City, Dumaguete City sa Negros Oriental, Cagayan de Oro City, Iligan City kag sa Davao City. Samtang, ginreport man sang simbahan Katoliko ang pagpakigbahin sa komemorasyon sang halos 90 ka diyosis sa bug-os nga pungsod.

Sa iban nga pungsod, nagpatigayon sang hublag ang mga migranteng Pilipino sa Germany, United Kingdom, Italy, the Netherlands, Australia, Canada, US, kag Hongkong. Malayo man sa Pilipinas aktibo sila nga nagapakigbahin para mapabilin nga buhi ang kasaysayan kag ang espinito sang Pag-alsang EDSA.

Pagpalayas kag demolisyon sa mga mangunguma kag imol nga taga-syudad

Sunod-sunod ang pagpalayas sa mga mangunguma kag demolisyon sa imol nga taga-syudad sang mga nagapang-agaw sang duta sa mga bahin sang pungsod.

Sa Zambales, indi magnubo sa 22 ka mangunguma kag ila pamilya ang napalayas tungod sa demolisyon kag pagpang-agaw sang duta sa Purok 3, Barangay Balaybay, Castillejos sadtong Pebrero 23. Suno sa mga mangunguma, may ginauyatan sila nga CLOA halin sa Department of Agrarian Reform para sa 21 ektarya nga duta nga gina-agaw. Pagkatapos ang paglupok sang bulkan Pinatubo sadtong 1991, gin-anunsyo man sang sadto gobernador sang Zambales nga ginahatag sa ila ang kadutaan. Halin pa 1934, ginatikad na sang ila pamilya ang amo nga duta.

Sa Davao City, 600 pamilya ang nawad-an sang balay sang gub-on ang ila komunidad sa Arroyo Compound, Golden Valley, Matina Crossing sadtong Pebrero 27. Madamo nga mga residente ang napilitan nga wasakon ang kaugalingon nga balay agud salbaron ang mga materyales kag ila kagamitan. Ginpatigayon ang demolisyon sa pihak sang kawad-on sang matarong nga plano para sa relokasyon sang lokal nga gobyerno sang Davao City. Wala pa gihapon sang ginatanyag nga kumpensasyon sa mga gulub-on nga mga balay ang kumpaniya nga nagaangkon sa duta.

Sa Taguig City, naglunsar sang hublag-protesta ang mga residente sang Panday Creekside, Barangay Palingon-Tipas sa atubang sang *city hall* sadtong Pebrero 23 agud pamatukan ang peligro sang demolisyon sa ila komunidad. Nagpanawagan sila sa lokal nga gobyerno nga respetuhon ang ila kinamatarung sa kaseguron sa puluyan sa Panday Creekside.

Sadtong Marso 5, naputos sang pagkahangawa ang komunidad sa sulod sang SPD Compound, Western Bicutan sang gulpi naglusob diri ang 150 ka tinawo sang Philippine Navy nga may kaupod nga pulis kag mga opisyal sang barangay. Nahibaluan sang mga residente nga plano nga magtukod sang AFP sang baraks para sa Navy sa compound. Mga 400 ka pamilya ukon 2,500 ka residente ang mapalayas, kadam-an apat na ka dekada sa lugar. AB

Pagbasura sa 12% VAT, ginapanawagan sg kababaehan

Ginlusob kag nagprotesta ang alyansa nga Gabriela sa pungsodnon nga opisina sang Department of Finance sa Pasay City sadtong Marso 4. Ginapawagan nila ang pagbasura sang 12% value added tax (VAT) kag *excise tax* sa atubang sang wala-puas nga pagsaka sang presyo sang lana.

Antes sini, ginpangunahan sang alyansa ang mga serye sang protesta kontra VAT sang nagligad nga mga semana sa Metro Manila kag pila ka probinsya. Nagpatigayon man sila sang mga asembleya kag porum para talakayon ang VAT. Ginlunsar man sang grupo ang isa ka *signature campaign* nga target nga makakalap sang 12,000 ka pirma batuk sa VAT.

Suno sa ila, ang 12% VAT dako nga pabug-at sa pumuluyong Pilipino. Ginasilutan kuno sini ang kada Pilipino ilabi na ang mga nanay nga nagatinguha nga paiguon ang sweldo nga sobra ka nubo sang balor sa makabuhi nga lebel.

Liwat nabuhi ang panawagan para sa pagbasura sa VAT sa tunga sang lapnagon nga pagkunderan sang pumuluyo sa mga anomaliya kag korapsyon sang rehimen Marcos. Ginagamnatsar sa korapsyon ang binilyon ka piso nga ginabayad nga buwis sang pumuluyo.

Ang serye sang mga aktibidad sang Gabriela kabahin sang kampanyang "VAT Kakason, Kurakot Pabsabton" nga sentro nga tema sang mga protesta sa Pangkalibutanon nga Adlaw sang Kababaehan nga Anakbalhas sa maabot nga Marso 8. AB

Salabton, panawagan sa pagkatiphag sang tambakan sa Rizal

Hustisya kag salabton ang panawagan sang mga progresibong grupo kag residente sang Rodriguez, Rizal para sa mga napatay, nadula kag napilasan sa pagtiphag sang tambakan sang basura sa Barangay San Isidro sadtong Pebrero 20.

Natiphag ang ginabana-bana 420,000 metriko kubiko sang basura sa Phase 5 sang Rizal Provincial Sanitary Landfill nga nagasakop sa anum ka ektarya nga duta. Ang tambakan ginapadalagan sang Green Leap Solid Waste Management, Inc, subsidyaryo sang International Solid Waste Integrated Management Specialist Inc.

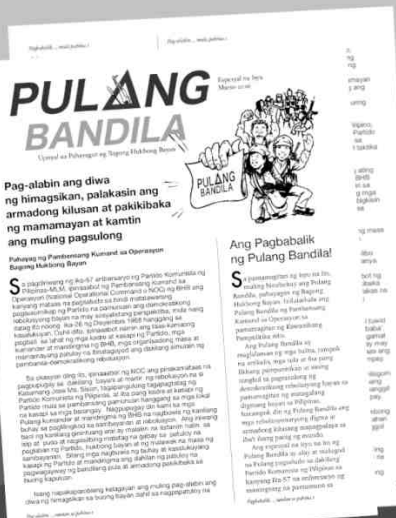
Suno sa mga residente, indi magnubo sa 100 ka tawo ang naapektuhan sang pagkatiphag, 50 sa ila nareport nga indi makita kag isa ang kumpirmado nga napatay. Ginakundenar sang mga residente ang lubos nga *cover-up* nga ginahimo sang kumpaniya kag lokal nga gobyerno nga ginapilit nga duha lang ang nadula kag isa ang napatay. Nagapanawagan sila sang imbestigasyon agud matumod ang rason sang pagkatiphag kag kon sin-o ang may salabton diri. Demanda nila ang makatarungan nga suportang gobyerno sa mga naapektuhan sang pagkatiphag.

Sadtong Pebrero 12, nagkadto sa tambakan ang Kadamay kag iban pa nga progresibo nga grupo para maglunsar sang protesta kag magsindi sang kandila. Pila ka adlaw ang nagligad, naghapag sang resolusyon sa House of Representatives ang Makabayan Bloc para paimbestigaran ang insidente. Samtang, nagpaguwa sang mando ang Department of Environment and Natural Resources para temporaryo nga ipasira ang tambakan sugod sadtong Pebrero 24.

Antes ang sini lang nga insidente, nareport na diri ang anum ka beses nga pagkatiphag sang tambakan, sunog sadtong Abril 2025 kag pulu-panahon nga pagtagas kag pagbaha sang *leachate* ukon makahililo nga likido halin sa tambakan. AB

▶▶▶ **PULANG BANDILA**

OUT NOW

opisyal nga pahayagan sang Bagong Hukbong Bayan nga liwat ginbalhag sang Pungsodnon nga Kumand sang Operasyon sining Marso. Kuhaa ang inyo kopya sa www.philippinerevolution.net

₱30

lang ang **dugang sa sweldo para sa mga mamumugon nga indi agrikultural** sa rehiyon sang Davao, kag ₱20 para sa mga mamumugon agrikultural. Tuman ka layo nga indi makasuporta sa sunod-sunod nga pagsaka sang sukot sa kuryente kag tubig pa lang sa rehiyon.

Booker Ngesa Omole

Heneral nga sekretaryo sang Communist Party Marxist-Kenya (CPM-K) ang gin-abdak sadtong Pebrero 25, gintortyur kag ilegal nga ginpriso sang mga pwersa sang rehimen Ruto sang Kenya.

3

beses nga ginpatindog sang mga residente sang **Bitnong, Dupax del Norte** ang ila barikada batuk sa Woggle Corporation, pinakaulihi sadtong Pebrero 21, para segurohon nga indi tuso nga makabalik ang kumpaniya pagkatapos nga masuspende ang *exploration permit* sini.

₱36 MILYON

ang balor sang 2 ka bilding sang eskwelahan sa **Talaingod, Davao del Norte**, ang wala natapos tungod sa maanomaliya nga pagpalakat sang mga opisyal sang DepEd. Sa idalum sang sadto tiglikom nga si Sara Duterte, **22 lang sa 98** ka target nga eskwelahan ang natukod sa mga malagyo nga lugar ang natapos halin 2019 tubtob 2023.

400%

ang **ginsaka sang "verification fee" sang konsulado sang Pilipinas sa Hong Kong**. Halin ₱595, ginpasaka sa ₱2,380 sugod Marso 1 ang sukot para sa pagkuha sang pamatuod nga ang kontrata sa trabaho nagasanto sa mga layi sa pamugon sang Hong Kong.

127

ka sibilyan halin sa Las Navas, Northern Samar ang **gintiulang sang 20th IB** para ipaguwa nga mga "surenderi" sila nga nagapangayo sang "safe conduct pass," pamatuod sang pagkawala-pulos sang programang amnestiya sang rehimen Marcos

Tingog kag tindog sang mga estudyante kontra pagsaka sang matrikula kag iban nga balayran

Aktibo nga nagpahayag sang pagpamatuk ang mga konseho sang mga estudyante halin sa mga pribado nga unibersidad sa bug-os nga pungsod batuk sa mga ginaproponer nga pagsaka sang matrikula kag iban nga balayran (tuiton and other fees increase ukon TOFI) sa akademiko nga tuig sang 2026-2027. Naglunsar sila sang mga surbey, pagpanalawsaw, petisyon, daya-logo, protesta kag ululupod nga hublag kaupod ang mga estudyante sa sulod sang mga kampus.

Ginpangunahan sang National Union of Students of the Philippines (NUSP) ang kampanya kontra TOFI sa pungsodnon nga sakop. Sadtong Enero, ginlatag sang grupo ang 5-punto nga demanda: 0% TOFI, pagpatuman sang moratoryum sa TOFI, pagbasura sa iban pa nga balayran, *transparency* ukon pagbukas sang pinansya sang mga unibersidad kag mas mataas nga badyet sa pangpubliko nga edukasyon.

Ginbatikos sang NUSP ang pasulit-sulit nga rason sang mga unibersidad para sa TOFI lakip ang nagasaka nga gasto sa edukasyon, pagpauswag sa mga pasilidad, kag mas mataas nga sweldo para sa mga manunudlo kag empleyado. Siling sang grupo, sa kasaysayan sang sunod-sunod nga mga pagsaka sang matrikula wala makatamasa sang maayo nga serbisyo sa kampus ang mga estudyante kag wala man nagasaka ang sweldo sang mga manunudlo kag empleyado.

Sa Cordillera, nagtindog ang mga estudyante kag konseho sang estudyante sa ginaproponer nga TOFI sa Saint Louis University (SLU), University of Baguio (UB) kag University of the Cordilleras. Sadtong Pebrero 27, nagprotesta ang mga estudyante sang SLU kag naduso ang administrasyon nga panubunon ang una nga ginaproponer nga 6.5% nga pagsaka sa iban nga balayran padulong sa 5.5% nga pagsaka samtang wala sang ginaproponer para sa matrikula. Nakakuha man sila sang pirma kag suporta sa manipesto halin sa 46 ka organisasyon kag masobra 1,200 ka estudyante.

Sa adlaw man nga ini, nag-aksyon ang mga estudyante sang UB batuk sa ginaproponer nga 10% TOFI sang administrasyon. Nakakalap sang suporta

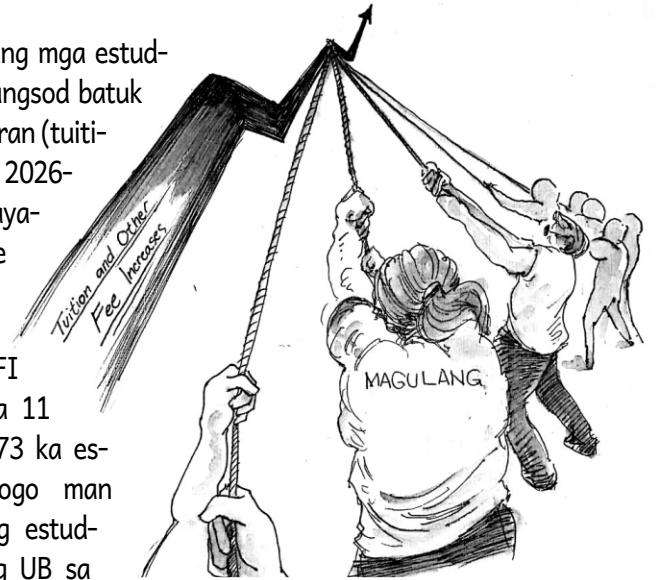
sa petisyon kontra TOFI sa unibersidad halin sa 11 ka organisasyon kag 273 ka estudyante. Nakig-dayalogo man ang mga konseho sang estudyante halin sa SLU kag UB sa CHED-Cordillera Administrative Region sadtong Pebrero 26.

Sa Metro Manila, napadaog sang mga estudyante sang De La Salle University (DLSU) kag University of the East ang away kontra TOFI. Gin-anunsyo sang pareho nga unibersidad nga indi ini magpatuman sang TOFI. Bunga ini sang wala untat nga kampanya kag hublag sang mga estudyante, konseho sang estudyante kag mga progresibo nga grupo halin sadtong 2025.

Sa Cavite, naduso sang mga estudyante sang DLSU-Dasmariñas ang administrasyon nga indi magproponer sang pagsaka sang matrikula samtang may bag-o pa nga konsultasyon para sa posible pagsaka sang iban nga balayran sa unibersidad.

Sa Cebu, nagpamatuk sa TOFI ang mga estudyante sang University of San Carlos kag Cebu Institute of Technology-University (CIT-U). Sadtong Pebrero 25, naglunsar sang martsa sa kampus sa Talamban ang mga taga-USC batuk sa 6.7% TOFI. Imbes nga pamatian kag magpatigayon sang dayalogo, gin-haras kag gintilawan nga pungan ang protesta. Samtang sa CIT-U, ginpatawag kag ginpahog sang suspensyon ang mga estudyante nga nagpanguna kag nagpirma sa manipesto kontra TOFI.

Tuig-tuig kada Pebrero, nagabaton ang Commission on Higher Education (CHED) sang mga petisyon para sa ginaproponer nga TOFI. Ang "kinamatarung" nga ini para magpasaka sang su-

kot santo sa CHED Memorandum Order No. 03 Series of 2012. Sadtong Pebrero 28, opisyal na nga nagtapos ang halintang sang "konsultasyon" bilang kabahin sang proseso sang pagsaka sang sukot. Yara na sa kamot su-bong sang CHED ang mga aplikasyon kag ang desisyon kon pasugtan sini ang TOFI-nga sa kasaysayan nagapiyong nga ginapasugtan sini.

Sa pihak sang mga "ligal nga rekisito" para sa "konsultasyon," madamo nga unibersidad ang wala nagasunod diri. Kaangot sini, nagapanawagan ang NUSP sa mga konseho kag estudyante nga ibuyagyag ang nangin proseso sang konsultasyon-pagpangdaya, pagpangbraso, limitado nga pagpangtambong, ukon lubos nga pagbalewala diri. Gina-engganyo man sila sang grupo nga magpadala sang petisyon sa CHED para mag-apelar batuk sa TOFI bilang kabahin sang masunod nga halintang sang proseso.

Sa atubang sang mas pa nga pagsaka sang presyo sang mga sandigan nga mga balaklon, makatarungan nga pakigbatuan sang mga estudyante kag ila ginikanan ang dugang nga matrikula kag iban pa nga balayran. Sa su-bong, yara sa abereyds nga ₱130,000 ang kinahanglan kada tuig para maka-eskwela ang isa ka estudyante sa kolehiyo. May mga pagbana-bana nga ₱2 milyon ang kinahanglanon nga gastuhon para makatapos sa isa ka 4-tuig nga kurso sa kolehiyo sa mayor nga mga unibersidad sang pungsod. **AB**

Pag-hearing para sa kumpirmasyon sang mga kaso batuk kay Duterte sa ICC, nadayon na

Liwat napreska sa panghuna-huna sang mga Pilipino ang brutal nga pagpamatay sa gyera kontra droga sa pag-hearing para sa kumpirmasyon sa mga kaso batuk kay Rodrigo Duterte sa International Criminal Court (ICC). Ginhiwat ang hearing sa The Hague, The Netherlands sad-tong Pebrero 23-24 kag Pebrero 26-27.

Sa sulod sang apat ka adlaw, nagbakkakanay ang mga abogado sang naga-akusar, kaupod ang abogado sang mga biktima sa isa bahin, kag sang depensa ni Duterte sa pihak nga bahin, sa atubang sang mga huwes sang Pre-trial Chamber 1 sang ICC. Naghapag sila sang mga argumento kag kontra-argumento kon ngaa kinahanglan ipadayon sa pagbista ang mga kaso sang anay pangulo.

sa bahin sang prosekusyon, ginathag sini nga masobra pa sa bastante ang mga basehan agud ipadayon ang pagbista. Sistematiso nga ginhapag sang mga abogado sini ang pauna nga ebidensya nga nagapamatuod sa "sentral nga papel" ni Duterte sa lapnagon kag sistematiso nga atake sa mga sibilyan sa imol nga komunidad halin Nobyembre 2011 tubtob Marso 2019.

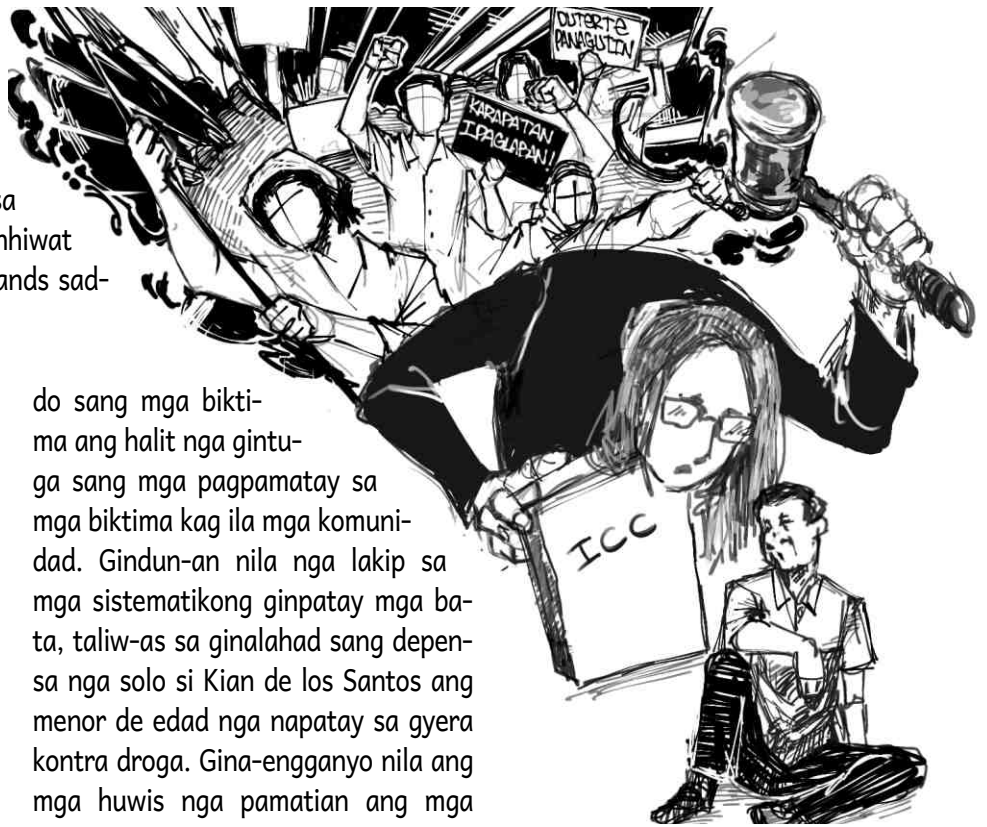
Bilang "indirect co-perpetrator," signipikante ang salabton ni Duterte sa paghimo kag pagpalapnag sang brutal nga pagpamatay, pagbutang sa matag-as nga pusisyon sang mga tig-tib-ong sa kampanya, paghatag sang mga premyo, pagtuga sang kultura sa wala pagkangilin kag pagmando sa pulis kag militar nga magpatay. Ginlata- tag nila ang mga dokumento kag testimonya sang mga saksi. Ginpaabot man nila ang mga pamulong-pulong ni Duterte kon diin direkta niya nga ginamando ang mga pagpatay sa mga "suspek," nga ginapalusot sa mga pahayag nga sila "nagbato." Suno sa ila, may bug-os nga plano si Duterte kag mga kahimbon sini nga magpatay sang mga sibilyan nga wala sang ika-sarang nga magbato.

Ginlahad naman sang mga aboga-

do sang mga biktima ang halit nga gintuga sang mga pagpamatay sa mga biktima kag ila mga komunidad. Gindun-an nila nga lakip sa mga sistematisong ginpatay mga bata, taliw-as sa ginalahad sang depensa nga solo si Kian de los Santos ang menor de edad nga napatay sa gyera kontra droga. Gina-engganyo nila ang mga huwis nga pamatian ang mga biktima kag hatagan sila sang higayon nga mabista ang kaso sa korte.

Sa pihak nga bahin, liwat ginkwestyon sang abogado ni Duterte ang basehan sang mga akusasyon kag ang otoridad sang ICC sa mga ini bisan nga nagpaguwa na sang pamatbat ang korte kaangot diri. Ginagiit sang depensa ni Duterte nga wala sang basehan ang mga kaso batuk sa iya tungod wala kuno sang natabo nga lapnagon kag sistematiso nga patyanay. Ginkwestyon niya ang proseso, ebidensya kag mismo mga panaysayon sang mga saksi. Ginsulit niya ang argumento nga ang mga biktima napatay sa "lehitimo nga operasyon sang pulis," kag nga ang mga napatay "gamay lang" kumparar sa mga ginaresto. Ginlaragway niya ang mga berbal nga pahayag ni Duterte sa mga pagpatay bilang "pagsinobra lang" ukon *hyperbole*. Pilit man niya nga ginapaguwa nga ang pagkaso sa ICC pagpang-ipit lang sang subong nga rehimen Marcos, sa pihak sang ginaduso nga imbestigasyon sadto pang 2018.

Sabat sang piskal, ang mismo pagkwestyon sang depensa sa interpretasyon sang mga ebidensya kag panaysayon sang mga saksi dako nga

rason na kon ngaa kinahanglan hiwaton ang pagbista. Singgit sang mga biktima amo ang hustisya. Panawagan nila nga bistahon kag pasabton si Duterte sa iya mga krimen.

Madugay na nga ginahulat sang pumuluyong Pilipino ang pag-hearing para sa kumpirmasyon sang mga kaso. Sa pagbukas sang pag-hearing, ginatos ka Pilipino ang nagmartsa sa The Hague agud ipanawagan sa ICC nga bistahon si Duterte kag pamatbatan siya sang nagkaigo sa iya mga krimen. Kaupod nila ang pila sa mga pamilya sang mga biktima kag ila mga abogado.

Sa Pilipinas, may mga hublag kag dululungan nga pagtan-aw sang iban pa nga mga pamilya kag ila mga tagasuporta sa *livestream* sang pag-hearing. May amo man nga dululungan nga pagtan-aw sa Cebu. Base sa mabakod nga presentasyon sang kaso sang prosekusyon kag mahuyang nga kontra-argumento sang depensa, nagasalig ang mga pamilya nga magapadayon ang pagbista sang kaso. Ipaguwa sang Pre-Trial Chamber 1 ang desisyon sini 60 ka adlaw pagkatapos ang pag-hearing, ukon sa katapusan nga bahin sang Abril.

AB

Kagarukan sang AFP, lutaw sa tunga sang gitgitanay sang nagahari nga hubon

Sining nagligad nga bulan, nagtingkad ang kagarukan sang Armed Forces of the Philippines (AFP) sa sunud-sunod nga pagkabuyagyag sang mga anomaliya kag pagka-imbolbar sang mga tinawo sini sa lapnagon nga korapsyon. Lutaw sa mga natabo nga ini ang pagserbe sang AFP bilang mga tinawo sang korap nga mga bu-rukrata kapitalista, kag gaway sang lain-lain nga nagahari nga mga hubon.

Pinakaulihi diri ang pagpa-atu-bang sa publiko sang hubon Duterte sa 18 ka lalaki nga nagpakilala nga mga "sadto Marines" nga nagasiling nga imbolbado sila sa pagdala sang binilyon ka piso nga kikkak para kay Ferdinand Marcos Jr kag kahimbon niya nga sanday House Speaker Martin Romualdez kag Rep. Zaldy Co.

Nagpagamit sila sa mga Duterte kag kaalyado sini nga kampo sang anay pangulo Gloria Arroyo para itu-on ang ila "pagbuyagyag" sa ikaduha nga adlaw sang pag-*hearing* para sa kumpirmasyon sang mga kaso kay Rodrigo Duterte sa International Criminal Court (ICC). Gin-akusaran nila ang mga imbestigador sang ICC nga nagbaton sang suhol, agud gub-on ang kredibilidad sang ila imbestigasyon. Ginpangalanan nila ang mga senador kag kongresista nga yara sa

kampo sang hubon Marcos nga nagbaton sang suhol. Gindalahig nila ang mga nagbuyagyag sang mga krimen kag korapsyon sang pamilya Duterte, kaangay sang mga kongre-sista sang Makabayan kag si Leila de Lima, isa sa mga una nga nagpaimbestigar sa mga pagpamatay sa Davao. Hugot nga ginpanginwala sang mga ginapangalanan ang mga akusasyon sa ila.

Kaangay sang ginasigahum, grabe ang pagdayaw sa mga "Marines" sang bise presidente nga si Sara Duterte. Kabahin ini sa pagtilaw sang iya hubon nga gatungan ang kaha-ngawa sa sulod sang AFP, kag mag-engganyo nga "mag-atras (ini) sang suporta" sa rehimen Marcos.

Madasig nga ginpahipos sang pamunuan sang AFP ang mga nagpahayag sang "disloyalty" ukon kawad-on

sang pagkatampad sa pangulo, kasubong sang isa ka aktibo nga koronel nga nanawagan nga mag-resign si Marcos. Isa pa ka retirado nga heneral nga nagpahayag sang pagkontra kay Marcos ang gin-aresto sa kaso nga sedisyon.

Anum ka adlaw antes naglutaw ang anay mga soldado, nag-anunsyo si Sara Duterte nga magpadalagan siya sa pagka-presidente sa 2028. Panghadlok ini sang mga Duterte sa mga kongresista kag senador batuk sa pagpasar sa reklamo nga *impeachment* batuk sa iya. Sa pihak sini, duha ka reklamo nga *impeachment* sang Kongreso ang gindeklarar sadtong Marso 2 nga naga-unod sang bastante nga basehan. Buot silingon, liwat makalkal ang mga kaso sang korapsyon sa *confidential* kag *intelligence funds* kag iban pa nga anomaliya sang bise presidente.

Bayaran nga pwersa

Sa tunga sang grabe nga gitgitanay, todo-bubo sang suhol kag pabor ang rehimen Marcos sa AFP agud baklon ang katampad sang mga opisyal kag tinawo sini. Sadtong 2025, ginmando ni Marcos ang pagpasaka sa alawans sa pagkaon sang mga soldado halin ₱150 padulong ₱350. Ginsingit ang badyet para diri sa sinapol sang *bicameral committee* sadtong 2024 pagkatapos magreklamo ang hepe sang AFP nga si Romeo Brawner nga "kulang" ang alawans sang mga soldado. Personal pa nga gintawgan nanday sadto House Speaker Martin Romualdez kag sadto tsirman sang

Sundan sa pahina 12

Mga nakauniporme nga kriminal

SA PIHAK SANG mataas na nga sweldo kag alawans, madamo sa Philippine National Police ang imbolbado sa mga kriminal nga aktibidad para sa suhol kag kwarta. Gamit ang pasistang gahum, ginakilkilan, ginakawatan kag gina-abuso sang mga pulis ang ordinaryo nga pumuluyo.

Suno mismo sa rekord sang PNP, masobra 2,500 ka pulis ang ginkakas sa pwesto sadtong 2025 tungod sa pagka-imbolbar nila sa baligyaanay sang iligal nga droga. Sadto naman Pebrero, pito ka pulis ang nabuyagyag nga nagpangkilkil sa isa ka residente sang Manila kabaylo sang pag-atras sang himo-himo nga kaso sang iligal nga droga nga ginpasaka batuk sa iya. Sa Angono, Rizal, 10 ka pulis ang nagtanum sang ebidensya, nagpangkastigo, nagkawat kag nagpangkilkil sa isa ka estudyante nga gina-akusaran nila nga imbolbado sa baligyaanay sang iligal nga droga. Duha ka bulan siya nga iligal nga ginpriso bisan naghatag sang kwarta ang iya pamilya. Samtang, anum ka pulis sa Makati ang nabuyagyag nga imbolbado sa serye sang mga pagpangkilkil kag pagpangawat sa syudad.

Ang mga ini pila lang sa lutaw nga pamatuod sang duna nga pasista kag abusado nga karakter sang kapulisan. Padayon nga nagalapta sa sulod sini ang kultura sang wala sang kunsiderasyon ukon pagrespeto.

Mangunguma sa Samar, napatay sa pagpaniro sang 3rd IB

Napatay sang mga soldado sang 3rd IB sa patarasak nga pagpaniro ang mangunguma nga si Jaime Pabillar, 44 anyos, sa Barangay Cagtoto-og, San Jorge, Samar sadtong Pebrero 2. Si Pabillar yara sa sulod sang iya balay kaupod ang asawa, anak kag apo sang paulanan sang bala sang mga soldado.

Ginpanginwala sang Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Western Samar (Arnulfo Ortiz Command) ang pasibangud sang 3rd IB nga si Pabillar isa ka Pulang hangaway. Gin-athag sang hukbo sang banwa nga si Pabillar isa ka sibilyan nga yara sa sulod sang balay nga temporaryo nga ginatineran sang yunit sang BHB. Yara sa baryo ang hukbo agud mag-imbestigang sa kahimtangan sang mga residente nga gin-igo sang pag-ulan kag militarisasyon.

Sang nagpalupok ang 3rd IB sa direksyon sang balay, wala nagbalos palupok ang mga Pulang hangaway kag madasig nga nagpalagyo. Pagtinguha ini sang yunit nga ipalayo sa kahalitan ang masa nga nagpasulod sa ila sa balay.

Sa Barangay Bay-ang, ginpangtiro sang 52nd IB ang tatlo ka mangunguma sadtong Pebrero 20. Pagkatapos sini, ginsakit sila, ginbaluskay ang mga gamit kag ginpaidalum sa interogasyon. Ginpahog sila nga indi magpanugid. Sunod ini sang pagpangkanyon kag separado nga insidente sang pagpang-istraping sa mga malapit nga barangay sadtong Pebrero 16. AB

Ika-87 nga kaadlawan ni Ka Joma, ginsaulog

NAGLUNSAR SANG MGA aktibidad ang Jose Maria Sison Legacy Foundation (JMSLF) sadtong Pebrero bilang pagsaulog sa kuntani ika-87 nga kaadlawan ni Kaupod Jose Maria Sison sadtong Pebrero 8. Kadungan man nila nga gindumdom ang una nga tuig sang pagkatukod sang foundation. Ginlunsar sang grupo ang mga ini sa tema nga "Rejoice, Rectify, Remember: Commemorating the Life and Legacy of Jose Maria Sison."

Sadtong Pebrero 8, may mga palagwaon sang pelikula nga *The Guerilla is a Poet* kag pagtililipon kag kaon sa kaadlawan ni Ka Joma. Sadtong Pebrero 21, may yara sang talakayan sa panubli sang First Quarter Storm kon diin nagserbe nga taghambal sanday Julie de Lima, Siegfred Deduro, Boni Ilagan kag Judy Taguiwalo. Sadtong Pebrero 28, nagpatigayon sang ispesyal nga tour sa JMS Museum sa the Netherlands.

Nagtambong sa mga aktibidad kag pagtililipon ang mga abyan, kaupod, mga aktibista sang lain-lain nga lokal nga organisasyon kag mga myembro sang komunidad nga nagasuporta sa foundation. "Ang lain-lain nga henerasyon sang mga aktibista nga nag-ululupod para sa mga aktibidad nga ini nagapakita sang malig-on nga impluwensya sang ubay ni Ka Joma," pahayag sang JMSLF.

Halin sa pahina 11

komite sa badyet nga si Zaldy Co si Brawner para ipalab-ot sa iya nga nasingit na sa badyet ang para sa iya mga tinawo. Wala sang kaangay nga pagsaka sa alawans sang iban nga empleyado sang gobyerno sa pihak nga magkapareho lang ang ginabatyag kag ginareklamo.

Sadtong Disyembre 2025, nagpaguwa sang isa pa ka mando ehekutibo si Marcos agud pasakaon sa 15% ang sandigan nga sweldo sang mga soldado kag iban pa nga unipormadong tinawo subong 2026-2028. Ginhimo niya ang anunso pagkatapos mabuyagyag nga may panawagan sa sulod sang AFP nga patalsikon siya sa isa ka kudeta sa tunga sang grabe nga kaakig sang pumuluyo sa isyu sang korapsyon.

Sa badyet para sa 2026, nagtalana si Marcos sang ₱50 bilyon nga pondo para sa "modernisasyon" sang AFP nga kuhaon sa pondo para sa *unprogrammed appropriations*, ang kaugalingon niya nga *pork barrel*. Dugang ini sa pondo para sa "modernisasyon" nga nakuha niya sa US kabaylo sa pagbase sang mga tropang Amerikano sa pungsod nga pagtapak sa pungsodnon nga sobereniya. AB

Cuba, malig-on nga nagapanindugan batuk sa pagpang-ipit sang US

Sadtong Pebrero 26, ginbalabagan sang mga pwersa sang Cuba sa dulunan sang teritoryo nga kadagatan sini ang isa ka *speedboat* nga may sakay nga 10 ka paramilitar halin sa US. Nagpalupok ang grupo, gani napilitan ang mga Cubano nga magbalos. Apat ang napatay kag anum ang napilasan sa mga ini. Ginkundenar sang Cuba ang pagtilaw nga pagsulod sang mga paramilitar nga may katuyuan nga magsabwag sang terorismo sa isla kag magtuga sang kahangawa sa pumuluyo.

Natabo ang pagtilaw nga pagpanggamo sa tunga sang pagpatuman sang US sang panibag-o nga serye sang mga mapintas nga sangsyon batuk sa Cuba. Sadtong Enero, epektibo nga ginpatuman sang US ang isa ka "oil embargo" kon diin gindumilian sang presidente sini nga si Donald Trump ang tanan nga mga pungsod nga magsuplay sang lana sa Cuba.

Ang pagdingot sang lana gintawag ni Miguel Díaz-Canel, presidente sang Cuba, nga "kriminal, barahubal kag indi makatawo." Grabe ang epekto sini sa transportasyon, mga ospital kag pasilidad medikal, eskwelahan, turismo, kag produksyon sang pagkaon sang pungsod. Sadtong Pebrero, duha ka beses nga ilegal nga ginbalabagan sang *coast guard* sang US ang pagpalawod sang mga barko nga nagadala sang lana halin sa Mexico kag Venezuela padulong sa Cuba.

Sa tunga sini, nagbubo ang suporta kag pakig-isa sa Cuba. Nagpadala sang tonelada nga suportang materyal ang Mexico, isa sa mga pungsod nga ginpahog sang US sang mas mataas nga taripa kon padayon ini nga magpadala sang lana sa Cuba. Nagpadala man sang ayuda nga materyal, pinansya kag pagkaon ang Chile, Russia, China, Vietnam kag Spain. AB